

RYT I

UDZIAŁ RYCERZY W LITURGII

Bracia oficjalnie uczestniczą w Liturgii (Msza Święta, nabożeństwa i procesje) jedynie za zgodą Ordynariusza, Proboszcza miejsca lub Celebransa tylko w sposób zorganizowany i w stroju liturgicznym, jakim dla Rycerza jest mantulla (w wyjątkowych sytuacjach, gdy brakuje mantulli może być komża lub alba).

Szczegółowy opis oraz wytłumaczenie gestów, postaw, posług i funkcji występujących w Liturgii zawiera dyrektorium: „Udział w Liturgii”.

Wyróżniamy dwie formy oficjalnego uczestnictwa w Liturgii – „bierne” i „czynna”.

1. Uczestnictwo „**bierne**”:

- a) w wyznaczonym miejscu bez udziału w procesji wejścia – przed liturgią Rycerze zajmują miejsca - uprzednio przygotowane miejsca siedzące lub formują dwa szpalery wzdłuż nawy głównej i nie wykonują innych funkcji;
- b) w wyznaczonym miejscu z udziałem w procesji wejścia – jak wyżej, ale Rycerze udają się na wyznaczone miejsce z procesją wejścia;
- c) w prezbiterium bez udziału w procesji wejścia – przed liturgią Rycerze zajmują wcześniej wyznaczone miejsca siedzące (np. stalle) i nie wykonują innych funkcji;
- d) w prezbiterium z udziałem w procesji wejścia – jak wyżej, ale Rycerze udają się procesyjnie wg ustalonego porządku na wyznaczone miejsce (np. stalle) i nie wykonują innych funkcji.

2. Uczestnictwo „**czynne**” – wypełniając funkcje Służby Liturgicznej:

- a) z udziałem asysty pełnej¹ – Rycerze udają się na wyznaczone miejsce z procesją wejścia, a w czasie mszy św. wykonują funkcje wspólnie z asystą;
- b) z udziałem asysty zwykłej² - Rycerze udają się na wyznaczone miejsce z procesją wejścia, a w czasie mszy św. wykonują funkcje wspólnie z asystą (patrz: Udział w liturgii - poradnik, rozdział III. Posługi i funkcje w liturgii);
- c) bez udziału asysty pełnej – Rycerze wykonują wszystkie funkcje asysty (patrz: Udział w liturgii, rozdział III. Posługi i funkcje w liturgii);
- d) bez udziału asysty zwykłej – jw.

Wskazania praktyczne do właściwego przygotowania ceremonii³:

1. Określenie miejsce uczestnictwa (np. miejsca siedzące w nawie świątyni lub w prezbiterium; miejsca stojące w nawie głównej).
2. Ustalenie udziału w procesji wejścia.
3. Ustalenie podziału funkcji w czasie Liturgii: czytania, psalm, taca, procesja z darami, funkcje ołtarza.

¹ PEŁNA: Turyferariusz, nawikulariusz, ceroferariusze, krucyferariusz, ministranci, lektorzy, Rycerze, Koncelebransi, diakoni, Celebrans, insygniarze (ministranci mitry i pastorału – gdy biskup przewodniczy liturgii). NIEPEŁNA: Krucyferariusz, ministranci, lektorzy, Rycerze, Koncelebransi, diakoni, Celebrans

² ZWYKŁA: Krucyferariusz (opcjonalnie), ministranci, lektorzy, Rycerze, Celebrans

³ Powyższe ustalenia należy wykonać przed Liturgią z Celebransem, Ceremoniarzem kościelnym i Służbą Liturgiczną miejsca – jeżeli uczestniczy w akcji liturgicznej.

I. PRZYGOTOWANIE DO MSZY ŚWIĘTEJ

1. **Udział w procesji wejścia:** Bracia ubierają mantulle i przygotowują się w zakrystii, aby wraz z Celebransem i asystą udać się w procesji wejścia na miejsce sprawowania Liturgii. Tam zajmują wyznaczone miejsca lub z asystą wchodzi do prezbiterium.
2. **Bez udziału w procesji wejścia:** Bracia nie biorą udziału w procesji wejścia, ubierają mantulle i przygotowują się do Mszy Świętej w wyznaczonym miejscu.

II. MSZA ŚWIĘTA

Jeżeli Bracia uczestniczą w procesji wejścia i przygotowują się w Zakrystii do Liturgii, to mogą odmówić poniższą modlitwę.

Modlitwy przed mszą świętą:

Non nobis, Domine, non nobis; sed nomini tuo da gloriam

Oto za chwilę przystąpię do ołtarza bożego. Do Boga, który rozwesela młodość moją. Do świętej przystępuję służby – chcę ją dobrze pełnić. Proszę Cię, Panie Jezu o łaskę skupienia, by: myśli moje były przy Tobie, by oczy moje były zwrócone na ołtarz, a serce moje oddane Tylko Tobie. Amen.

1. **Procesja wejścia:**
 - a. Asysta ze Służbą Liturgiczną: procesja postępuje w następującym układzie: PEŁNYM - Turyferariusz*, Nawikulariusz*, Krucyferariusz*, Ceroferariusze* (2 osoby), ministranci, lektorzy, Rycerze, Celebrans; NIEPEŁNYM - Krucyferariusz, ministranci, lektorzy, Rycerze, Celebrans; ZWYKŁYM - ministranci, lektorzy, Rycerze, Celebrans
 - b. Asysta bez Służby Liturgicznej: procesja postępuje w następującym układzie: Rycerze, Celebrans (po ustaleniach z Celebransem, Bracia mogą przyjąć funkcje: Krucyferariusza i Ceroferariuszy).
2. **Liturgia Słowa:**
 - a. Asysta ze Służbą Liturgiczną: czytania wykonują lektorzy, śpiew psalmu i aklamację wykonuje kantor, lektor lub Brat, wezwania modlitwy wiernych czyta Celebrans, lektor lub Brat.
 - b. Asysta bez Służby Liturgicznej: czytania, śpiew psalmu i aklamację oraz wezwania modlitwy wiernych wykonują Bracia.
3. **Liturgia Eucharystyczna:**
 - a. Asysta ze Służbą Liturgiczną: wówczas funkcje ołtarza wykonują ministranci i lektorzy (zbieranie datków, przyniesienie kielicha, puszki, podanie wina i wody, lawaterz, dzwonki i gong, patena, podanie wody do puryfikacji).
 - b. Asysta bez Służby Liturgicznej: wówczas powyższe funkcje wykonują Bracia.
4. **Procesja wyjścia:**
 - a. Asysta ze Służbą Liturgiczną: procesja postępuje jak w pkt 1a.
 - b. Asysta bez Służby Liturgicznej: procesja postępuje jak w pkt 1b.

III. PO MSZY ŚWIĘTEJ

Jeżeli Bracia uczestniczą w procesji wyjścia i wracają do Zakrystii, to po powrocie mogą odmówić poniższą modlitwę

Modlitwa po mszy świętej:

Boże, którego dobroć powołała mnie do Twojej służby, spraw, bym uświęcony uczestnictwem w Twych tajemnicach, przez dzień dzisiejszy i całe me życie szedł tylko drogą zbawienia. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

Po zakończeniu Liturgii Rycerze nie biorący udziału w procesji wyjścia, przyklękają, wychodzą zwartą grupą i rozwiązują szyk.

*) Wyjaśnienie pojęć:

Turyferariusz	– niosący kadzielnice.
Nawikulariusz	– niosący naczynie z kadzidłem.
Krucyferariusz	– niosący krzyż procesyjny.
Ceroferariusz	– niosący świecę.

IV. WSKAZANIA PRAKTYCZNE

1. Udział Rycerzy powinien być wstępnie ustalony z celebransem lub ceremoniarzem kościelnym odnośnie:
 - zajmowanego miejsca (udział w procesji wejścia i wyjścia, zajęcie miejsca w prezbiterium, innego przygotowanego miejsca),
 - liturgii słowa (komentarze, czytania, psalm, modlitwa powszechna),
 - pomocy w zbieraniu ofiar na tacę,
 - liturgii eucharystycznej (procesja z darami, ampułki, lavabo, dzwonki i gong, pateny).
2. Rycerz chcący wziąć udział w liturgii przychodzi do zakrystii w wyznaczonym czasie (minimum 15 minut przed liturgią) aby się przygotować i zająć wyznaczone miejsce. Wyznaczeni do funkcji liturgicznych zajmują miejsca, z których łatwo będą mogli je wykonywać (np. na początku), a pozostali Bracia z zachowaniem precedencji zakonnej.
3. Rycerze uczestniczący w procesji wejścia, po dojściu do wyznaczonego miejsca siedzącego, zajmują je i stojąc czekają na rozpoczęcie liturgii.
4. Rycerze uczestniczący w procesji wejścia, po dojściu do wyznaczonego miejsca, którym jest nawa główna – tworzą dwa szpalery, ustawiając się przy zachowaniu minimalnej odległości wyciągniętej ręki i stojąc uczestniczą w liturgii.
5. Rycerze uczestniczący w procesji wejścia po dojściu do prezbiterium, jeżeli w ołtarzu znajduje się tabernakulum z Najświętszym Sakramentem (NS), wówczas parami przyklękają przed wejściem do prezbiterium (wstając nie wykonujemy skłonu głowy!!!) i zajmują wyznaczone miejsca. W wyjątkowych sytuacjach, gdy kaplica NS jest w pobliżu ołtarza, wówczas przyklękamy zwróceniem ciała lekko w stronę NS (w katedrze warszawsko-praskiej po skosie w lewo).
6. Rycerze uczestniczący w procesji wejścia po dojściu do prezbiterium, jeżeli w ołtarzu nie ma tabernakulum, parami wykonują skłon głowy przed wejściem do prezbiterium i zajmują wyznaczone miejsca.
7. Rycerze ustawieni w szyku szpalerowym, w czasie przejścia procesji wejścia lub wyjścia, wykonują zwrot ku środkowi nawy (FRONTUJĄ) i po przejściu Celebransa kolejno zwracają się w kierunku prezbiterium. Gdy celebrans dokonuje aspersioni (pokropienia wiernych), zachowujemy się jak wyżej z tym, że zwracamy się w kierunku ołtarza, gdy Celebrans wraca do prezbiterium.
8. Bracia uczestniczący w akcji liturgicznej w prezbiterium wykonują funkcje wspólnie z asystą (Służbą Liturgiczną) lub samodzielnie na podstawie jednorazowego upoważnienia udzielonego przez celebransa lub ceremoniarza (jeżeli jest to kapłan), mając wielokrotne upoważnienie (uroczyste błogosławieństwo do pełnienia funkcji ministranta, lektora promowanego, nadzwyczajnego szafarza Komunii Świętej) lub na podstawie stałego ustanowienia (posługa lektora i akolity).
9. Wyznaczenia funkcji dokonuje ceremoniarz zakonny w porozumieniu z celebransem lub ceremoniarzem kościelnym.
10. Wyznaczeni do funkcji liturgicznych dbają o należyte i prawidłowe wykonywanie powierzonych im funkcji - bez pośpiechu, ale zdecydowanie, z zachowaniem powagi i szacunku dla sprzętów i ksiąg liturgicznych.
11. Dla jednolitości znaków zaleca się Braciom, aby:
 - w postawie stojącej, klęczącej i siedzącej zachować: sylwetkę wyprostowaną, a ręce mieć schowane pod mantullą;
 - gest bicia się w pierś w czasie aktu pokuty wykonywać na mantulli;
 - w czasie hymnu „Chwała na wysokości...” na słowa „Jezu Chryste” (występuje 2 razy), skłaniać głowę;
 - przed ewangelią zwracać się w kierunku proklamującego Ewangelię i wykonać 3 małe znaki krzyża (na czole, ustach i sercu) w czasie, gdy znaki krzyża wykonuje Proklamujący Ewangelię.
 - w czasie „Wierzę” na słowa: „...i za sprawą Ducha Świętego...”, aż do słów: „i stał się człowiekiem.”, skłaniać głowę;
 - w czasie Przeistoczenia, gdy Celebrans podnosi patenę z Ciałem i kielich z Krwią Pańską, kierować na nie wzrok, a w czasie przyklęgnięcia kapłana, skłaniać głowę;
 - w czasie „Ojciec Nasz” ręce trzymamy pod mantullą;
 - znak pokoju – wykonujemy przez podanie ręki tylko najbliższemu (jednej osobie z prawej i z lewej strony), a przez skłon głowy pozostałym (!!!). Nie wędrujemy wzdłuż szpaleru ani tym bardziej nie przechodzimy na drugą stronę;
 - w czasie „Baranku Boży” nie bijemy się w pierś, ponieważ nie jest to formuła wyznania grzechu.

12. Do Komunii Świętej, Bracia przystępują w zwartym szyku. Preferowanym sposobem przyjmowania Komunii przez Rycerzy jest klęczenie, ale dla sprawnego prowadzenia akcji liturgicznej, Rycerze uczestniczą w procesji komunijnej. Jeżeli jest dwóch udzielających, to przystępujemy do komunii w dwóch szeregach. Jeśli jest jeden, to łączymy szeregi na tzw. „zakładkę”. Przyklękamy przed przyjęciem komunii. Sposób przyjmowania Komunii św. ustalany jest, w miarę potrzeb, przed celebracją z ceremoniarzem lub precentorem.
13. Po zakończeniu liturgii rycerze udają się w procesji wyjścia do zakrystii, gdy nie uczestniczą w procesji, przyklękają i rozwiązują szyk lub udają się na inne wyznaczone miejsce.